

Publicat a/published in:

TRENCHS PARERA, MIREIA. (2021). "De vivències i ambivalències amb relació al gènere i les llengües". En: C. Junyent (ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. Barcelona: Viena Edicions. (187-189).

De vivències i ambivalències en relació al gènere i les llengües

Mireia Trenchs Parera
Universitat Pompeu Fabra
@MireiaTrenchs

Teacher, have you ever suffered any gender discrimination at university? El Manel tenia 18 anys quan, al mig d'una aula de primer d'universitat, va llançar la pregunta. La resta d'aquella classe de Llengua Anglesa la vaig passar debatent amb aquell grup d'estudiants sobre discriminacions que jo o altres dones havíem viscut al llarg de la vida universitària. Va ser una bona classe: més participació que mai en un grup, fins aquell dia, tranquil. Què havíem fet abans d'aquella pregunta?

Havíem parlat d'estereotips i de paraules freqüents —com *housewife, nurse* o *maid*— que marquen professions com a femenines. Havíem parlat de mots genèrics acabats en *–man* o *–men*, com *policeman, firemen* o *spokesmen*, que obliden dones que fan les mateixes tasques, tal i com ho fan mots abstractes com *mankind, brotherhood* o *manpower*. Havíem parlat de connotacions de paraules com *master/mistress*. En tots els casos treballàvem alternatives com *fire-fighter, police officer, humanity, solidarity, work force* o *spokesperson*. És ben cert que les llistes de vocabulari són la manera més avorrida d'aprendre llengües però no semblava que el grup s'avorris gaire fent-ne una. En sabien, i més del que els professors de l'assignatura havíem previst. Una primera lliçó per a aquesta professora: si més no a la universitat, nois i noies són plenament conscients que els lèxics de les llengües són rics en possibilitats i ens permeten fer tries que poden ser més o menys igualitàries.

Torno al Manel i com, amb la seva pregunta, la classe va donar un tomb. No varen parlar més de lèxic sinó de com es podien canviar dinàmiques socials discriminatòries, incloent-hi les relacionades amb identitats de gènere no binari. Una segona lliçó: el que veritablement importava a aquell grup de joves no era aquella llista de mots sinó comportaments reals i les seves conseqüències de desigualtat. Eren les qüestions de Gènere en majúscula les que tenien a la seva agenda.

Tinc una companya de professió, l'Esther, que sempre saluda amb un *Hola a totes* quan ens escriu a un grup de treball de dones i homes: el genèric femení és una marca del seu discurs. També el fa servir la Judith, la meua professora de ioga, quan ens diu *estigueu relaxades*. Confesso que em relaxo poc: automàticament visualitzo el Josep, un dels pocs homes en una sala plena de dones. ¿No estem girant la truita i, precisament, fem "destacar", quan no ve al cas, homes com el Josep en mig d'un grup? Penso en el fill de l'Esther i la filla de la Judith. ¿Fan servir elles aquest femení genèric a casa? ¿L'assumiran aquests infants com a segona manera de parlar en plural? ¿O, per contra, entendran els morfemes de gènere gramatical femení com a única manera de referir-se al plural?

Soc filòloga anglesa i faig servir el *they* per referir-me a referents genèrics singulars com *everybody* o *someone*. No és una opció nova en aquesta llengua. La morfologia anglesa no té sufixes marcadors de gènere gramatical per a substantius i adjectius: *happy* per *content* i *contenta*, *all* per *tots* i *totes*, o *the students* per referir-me a un grup de joves sigui quin sigui el sexe que, com a parlant, els atorgo. Alhora paro orella a estadístiques i veus reivindicatives que provenen de països anglòfons. Una tercera lliçó: No sembla que parlar una llengua amb molt poques marques de gènere gramatical comporti molt menys sexisme i em pregunto si, dient sempre *tots i totes* en català enlloc de *tots*, contribueixo realment a fer possibles els canvis socials que aquell grup d'estudiants desitja.

Soc d'una generació diferent a la de joves com en Manel i, com veieu, les meves vivències i educació lingüística em fan ser ambivalent. "Transito" quotidianament entre formes lingüístiques adquirides en el passat i noves opcions que la llengua incorpora a mida que els valors de la societat canvien. Em sento còmoda en aquest "trànsit" lliure mentre els meus valors canvien. Que més gent experimenti canvis és el que volem: donem-los temps —com tindran aquells dos infants— per "transitar" per les opcions que ens dona la llengua. Només així, els canvis lingüístics —I vés a saber quins acabaran quallant!— reflectiran els canvis socials que veritablement necessitem.